

Puskás Attila: *Egyedül a szeretet. Metszetek Hans Urs von Balthasar teológiájából*

Szent István Társulat, Budapest, 2025.

Hans Urs von Balthasar (1905–1988) egyike a 20. század azon teológiai zsenijeinek, akik inspiráló ereje több évtized alatt sem lanyhult. Bizonyítja ezt Puskás Attilának, a PPKE HTK dogmatikaprofesszorának új könyve is: *Egyedül a szeretet. Metszetek Hans Urs von Balthasar teológiájából*. A szerzőt több évtizedes kapcsolat fűzi a svájci teológushoz, hiszen a terjedelmes kötet nem előzmény nélküli. Puskás Attila ugyanis 2012-ben publikálta a *Megismertük és hittük a szeretetet* c. könyvét (*Metszetek Hans Urs von Balthasar szereteteológiájából* alcímmel). A jelen mű ez utóbbi könyv jelentősen kibővített változata. A két könyv címe hasonló, nem véletlenül: utalás ez a balthasari *ouvre* meghatározó gondolatára, amely nem más, mint Isten önküresítő szeretete, amely Jézus Krisztus életében, halálában és feltámasztásában tárul fel számunkra.

Mint az előszóban írja a szerző, már az első kiadás esetében szerette volna azt kiegészíteni egyéb, szintén fontos témákkal, mint filozófia és teológia viszonya, misztika és spiritualitás, történelemteológia, teológiai antropológia, szentháromságtan. Az első kiadás tizenhárom írása így kilenc másikkal gazdagodott, melyek eredetileg külön tanulmányokként láttak napvilágot.

A tanulmányok sorrendje a szisztematikusan teológia traktátusainak rendjét mintázza. Az első írások témái a fundamentális teológiát érintik, mint a filozófia helye a teológiában. Utána következik a balthasari teremtésteológiát vizsgáló írás, majd egy kisonográfának is beillő rész, melynek témája a szotérioló-

gia és a krisztológia (*A dráma főszereplője: Krisztus, a megváltó* címmel). Ezt követik a Szentlélekkel, az egyházzal, a vallások teológiájával kapcsolatos írások, valamint egy tanulmány az eszkatológia témájában. Szintén e kötet újdonsága a két svájci teológus, Karl Barth és Hans Urs von Balthasar párbeszédéről szóló írás.

A balthasari krisztológiát tárgyaló rész és annak rész tanulmányai alapján kibontakozik az, ami a balthasari krisztocentrikus teológiának is a központi eleme, a kenózis és ennek a szentháromság alapja. A könyv tanulmányai a krisztológia ma is vitatott kérdéseit érintik: Jézus küldetéstudata és tudása, hite. Puskás Attila több ponton továbbviszi a balthasari gondolatot olyan értelemben, hogy nem pusztán bemutatja a vizsgált teológus munkásságát, hanem kritikai módon is vizsgálja, így például a Jézus hitéről írtakat a későbbi tanítóhivatali megnyilatkozás fényében magyarázza, értelmezi. Szintén rendkívül érdekes, ahogyan Puskás Attila rámutat, egy-egy balthasari gondolatnak hogyan forrása Adrienne von Speyr spirituális intuíciója.

Ezek a tanulmányok valójában már nem is csak metszetek, mélyfúrások: segítségükkel szinte komplett bevezetést kapunk a bázeli teológus életművébe. Reméljük, hogy Puskás Attila tovább folytatja a balthasari életmű kutatását; talán csak a teológiai antropológia kérdéseinek – életállapotok, nemek teológiája – bővebb tárgyalása hiányzik, hogy a teljes balthasari teológiát bemutató monográfia létrejöhessen. Reméljük, erre is sor fog kerülni, de addig is – Puskás Attila munkássága nyomán – Balthasar talán a magyar nyelven leginkább ismert és tanulmányozható 20. századi teológus.

Deák Viktória Hedvig OP